

УКРАЇНА

Чернівецька обласна рада

ДЕПАРТАМЕНТ ОСВІТИ І НАУКИ

ЧЕРНІВЕЦЬКОЇ ОБЛАСНОЇ ДЕРЖАВНОЇ АДМІНІСТРАЦІЇ (ОВА)

Комунальний заклад

«Хотинська спеціальна школа № 1»

НАКАЗ

м. Хотин

01.09.2023

№ 161-0

**Про затвердження плану заходів,
спрямованих на запобігання та
протидію булінгу (цькуванню),
інформування працівників про
захист дітей від усіх форм
насильства в школі**

На виконання Законів України «Про освіту», «Про охорону дитинства», «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо протидії булінгу (цькуванню)», Постанови КМУ №585 від 01.06.2022 р. згідно п.28 «Про забезпечення соціального захисту дітей, які перебувають у складних життєвих обставинах» з метою попередження насильницької моделі поведінки, випадків булінгу серед учасників освітнього процесу

НАКАЗУЮ:

1. Затвердити план заходів, спрямованих на запобігання та протидію булінгу (цькуванню), інформування працівників про захист дітей від усіх форм насильства в школі, що додається.

2. Заступнику директора з виховної роботи Бойко О.В.:

2.1. Забезпечити виконання зазначеного плану заходів.

2.2. Провести заходи спрямовані на створення безпечного емоційно-психологічного середовища для учасників освітнього процесу, для розвитку емоційних, громадянських та соціальних компетентностей, вдосконалення знань, вмінь та навичок протидії та запобігання булінгу (цькуванню) від усіх форм насильства, до 01.10.2023.

3. Практичному психологу Мамалицькій О.О., соціальному педагогу Комаровій В.О.:

3.1. Організувати механізми звернення та встановити інформаційні скриньки для повідомлень про випадки булінгу (цькування). (Вересень, 2023).

3.2. Підготувати методичні рекомендації для педагогів: з вивчення учнівського колективу; з розпізнавання ознак насильства різних видів щодо дітей. (Жовтень, 2023).

3.3. Проводити заняття за програмою «Не смійся з мене» (9 клас), впродовж 2023/2024 н.р.

4. Педагогу-організатору Дементьєвій-змерзлюк С.М.:

4.1. Провести конкурс малюнків під час «16 днів проти насильства», відповідно до плану виховної роботи.

4.2. Організувати та провести флешмоб «Стоп булінг!», відповідно до плану виховної роботи.

5. Класним керівникам, вихователям:

5.1. Створювати безпечний освітній простір для вихованців школи, постійно.

5.2. Під час виховних заходів розвивати у учасників освітнього процесу розуміння та сприйняття цінності прав та свобод людини, вміння відстоювати свої права та права інших, виховувати повагу до гідності людини, толерантність, соціальну справедливість, доброчесність, здатність попереджувати та розв'язувати конфлікти, постійно.

5.3. Провести класні батьківські збори, щодо запобігання боулінгу та усіх форм насильства, відповідно до плану виховної роботи..

6. Контроль за виконанням наказу покласти на заступника директора з виховної роботи Бойко О.В..

Директор школи

Наталія КИСОРЕЦЬ

З наказом ознайомлені:

Е. Буф
М. Демет'єва
В. Селюк

Затверджено наказом по школі
від 01.09.2023 року №161-0

План заходів КЗ «Хотинська спеціальна школа №1», спрямованих на запобігання та протидію булінгу (цькуванню) у 2023/2024 навчальному році

№	Заходи	Термін виконання	Відповідальний
1	Проведення годин спілкування з метою профілактики булінгу	Вересень-Жовтень	Кл. керівники, вихователі
2	Обговорення та прийняття правил поведінки в групах/класах	Вересень	Кл. керівники, активи класів
3	Організація механізмів звернення та встановлення інформаційних скриньок для повідомлень про випадки булінгу (цькування)	Вересень	Пр. психолог, соціальний педагог, класні керівники
4	Підготовка методичних рекомендацій для педагогів: <ul style="list-style-type: none">з вивчення учнівського колективу;з розпізнавання ознак насильства різних видів щодо дітей	Жовтень	Пр. психолог, соціальний педагог
5	Виготовлення тематичних буклетів за участю старшокласників	Листопад	Бібліотекар
6	Підготовка пам'яток для батьків про порядок реагування та способи повідомлення про випадки булінгу (цькування) щодо дітей, заходи захисту та надання допомоги дітям	Грудень	Кл. керівники, вихователі
7	Діагностика стану психологічного клімату класів (5-10 класи): <ul style="list-style-type: none">- соціометрія;проективна методика «Мій клас»	Листопад	Пр. психолог, соціальний педагог, залучені фахівці
8	Моніторинг насильства	Грудень	Пр. психолог Соціальний педагог
9	Консультації класних керівників за результатами	Грудень	Пр. психолог, соціальний педагог

	діагностики класного колективу		
10	Консультації класних керівників психологом, соціальним педагогом з проблемних ситуацій	Впродовж навчального року	Пр. психолог, соціальний педагог
11	.Перегляд кінофільмів, мультфільмів на відповідну тематику	Впродовж навчального року	Кл. керівники, вихователі
12	Заняття за програмою «Не смійся з мене» (9 клас)	Впродовж навчального року	Пр. психолог
13	Проведення акції «16 днів проти насильства»	25.11.- 10.12	Педагог-організатор, пр. психолог, соціальний педагог
14	Здійснювати аналіз виконання заходів, спрямованих на запобігання та протидію булінгу (цькуванню), усіх видів прояву насильства та порядку реагування на такі випадки із застосуванням заходів виховного впливу.	Впродовж навчального року	Заступник директора з виховної роботи

Затверджено наказом по школі
від 01.09.2023 року № 161-0

**План інформування
працівників про захист дітей від усіх форм насильства
на 2023-2024н.р.**

Заходи	Термін	Відповідальний
Первинне інформування про захист дітей від усіх форм насильства та жорстокого поводження	Протягом року (для нових працівників закладу)	Кисорець Н.С.
Виступ на нараді класних керівників «Алгоритми виявлення жорстокого поводження з дітьми. Співпраця із соціальними службами»	Вересень	Комарова В.О.
Засідання ШМО вихователів «Формування безпечного освітнього простору, запобігання булінгу та мобінгу в навчальному закладі для благополуччя та повноцінного розвитку дитини»	Листопад	Косташ І.Ф.
Практичний семінар «Попередження насильства, жорстокості в сім'ї та школі»	Листопад (в рамках Всеукраїнської акції «16 днів проти насильства»)	Мамалицька О.О.
Виступ на нараді вихователів «Поведінкові прояви жорстокого поводження з дітьми. Як діяти»	Грудень	Мамалицька О.О.
Вивчення законодавчих документів про захист дітей від усіх форм насильства та жорстокого поводження	Протягом року	Педагогічні працівники
Консультування працівників школи з питань захисту дітей від усіх форм насильства та жорстокого поводження	Протягом року	Мамалицька О.О. Комарова В.О.

ЗАТВЕРДЖУЮ

Директор КЗ «Хотинська
спеціальна школа №1»

Наталія КИСОРЕЦЬ

Інструкція

**про порядок захисту дітей від усіх форм насильства
та жорстокого поводження з дітьми**

Цю **Інструкцію** розроблено згідно із законами України «Про охорону дитинства» (ст.10), «Про запобігання та протидію домашньому насильству», «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України протидії булінгу (цькуванню)», «Про протидію торгівлі людьми», відповідно до Порядку взаємодії суб'єктів, що здійснюють заходи у сфері запобігання та протидії домашньому насильству і насильству за ознакою статі, затвердженого постановою Кабінету Міністрів від 22.08.2018 №658, Порядку забезпечення соціального захисту дітей, які перебувають у складних життєвих обставинах, у тому числі дітей, які постраждали від жорстокого поводження, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 01.06.2020 №585 (із змінами від 28.07.2021 №775) «Про забезпечення соціального захисту дітей, які перебувають у складних життєвих обставинах», Порядку реагування на випадки булінгу (цькування), затвердженого наказом Міністерства освіти і науки України від 28.12.2019 №1646 «Деякі питання реагування на випадки булінгу (цькування) та застосування заходів виховного впливу в закладах освіти», згідно з рекомендаціями та роз'ясненнями, викладеними у листах Міністерства освіти і науки №1/11-881 від 29.01.2019 «Рекомендацій для закладів освіти щодо застосування норм Закону України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо протидії булінгу (цькування)» від 18.12.2018 №2657-VIII», від 13.04.2020 №1/9-207 щодо застосування наказу Міністерства освіти і науки України від 28.12.2019 №1646; на виконання листів Міністерства освіти і науки України від 26.08.2021 №1/9-423 «Про виконання вимог щодо законодавства захисту дітей, які перебувають у складних життєвих обставинах, у тому числі постраждали від жорстокого поводження».

1.2. Інструкція встановлює порядок:

- своєчасного виявлення працівниками закладів освіти дітей, які опинилися у складних життєвих обставинах;
- вжиття заходів щодо соціально-правового захисту дітей, профілактики негативних проявів серед дітей та стосовно дітей;
- усунення ризиків, пов'язаних з недбалим ставленням, жорстоким поведінням чи будь-яким видом насильства стосовно дитини або загрози їх вчинення, завданням шкоди життю та здоров'ю дитини.

1.3. Інструкція спрямовує зусилля працівників закладів освіти на виявлення на ранніх етапах ознак, що вказують на погіршення стану виховання та догляду дитини, на наявність складних життєвих обставин, у яких перебуває дитина чи її сім'я, та на здійснення заходів щодо профілактики негативних проявів серед дітей та стосовно дітей, соціально правового захисту дітей.

До переліку складних життєвих обставин для цілей Інструкції віднесено: жорстоке поведіння з дитиною (недбале ставлення до дитини, її бездоглядність, в тому числі залишення дитини в небезпеці, насильство по відношенню до неї), експлуатація дитини, втягування її у жебрацтво або протиправну діяльність, заохочення дитини до споживання алкоголю, наркотичних речовин, смерть батьків, осіб, що їх замінюють; залишення дитини без батьківського піклування внаслідок розладу психічного здоров'я батьків, осіб, що їх замінюють; довготривалий розлад здоров'я батьків, осіб, що їх замінюють, направлення їх на довготривале стаціонарне лікування чи реабілітацію; зникнення батьків, осіб, що їх замінюють без вісти, їх ув'язнення, постійна зміна проживання сім'ї, яка призводить до погіршення стану дитини, проживання сім'ї у непридатних для життя умовах, насильство в сім'ї, тривалий конфлікт у сім'ї тощо.

2.1. Ознаки або фактори, які вказують на імовірність виникнення ризиків для життя, здоров'я та розвитку дитини та потребують уваги та вивчення:

2.1.1. відсутність інтересу з боку батьків, осіб, що їх замінюють, до навчальної успішності дитини та її шкільного життя, виховання в дошкільному навчальному закладі (регулярний пропуск батьками батьківських зборів, відсутність контакту зі

співробітниками закладу, ухилення батьків від підготовки дитини до участі у заходах дошкільного навчального закладу або класу, школи);

2.1.2. недбалий вигляд речей дитини, брудний стан її підручників, шкільних приладь, одягу (часто або постійно);

2.1.3. мінлива поведінка дитини (різка зміна стану спокою та збудження), не пов'язана із розладами здоров'я дитини;

2.1.4. надмірне прагнення дитини до схвалення з боку дорослих, уникнення конфліктів та суперечок з іншими дітьми, надмірний прояв піклування щодо оточення;

2.1.5. агресивність дитини, схильність до асоціальної поведінки (бійок, нищення або привласнення майна тощо);

2.1.6. труднощі дитини із контролем поведінки, дотриманням правил шкільної дисципліни, зосередженням уваги, інші ознаки хронічного тривожного стану;

2.1.7. частий плач, апатія дитини;

2.1.8. знижена здатність дитини до контролю своєї поведінки; демонстративна хоробрість; агресія по відношенню до інших дітей або дорослих;

2.1.9. наявність у дитини сповільненої реакції, також апатія, відсутність проявів, почуттів та емоцій, відсутність реакції на біль або образ; відсутність інтересу до оточення та навколишнього світу, відсутність ініціативи у стосунках з іншими людьми; прояву задоволення дитиною від приємних відчуттів; відмова від провідної діяльності у дитини відповідно до віку (дошкільний вік – ігрова діяльність; шкільний – навчальна; юнацький – спілкування);

2.1.10. розмови дитини про потойбічний світ, часті спогади про родичів, друзів, які померли чи загинули;

2.1.11. енурез, труднощі дитини дошкільного віку зі сном під час денного сну у закладі, які можуть бути спричинені високим рівнем її тривожності;

2.1.12. небажання дитини іти додому;

2.1.13. перекладання відповідальності дорослих за догляд молодших дітей на старшу дитину;

2.1.14. відсутність у дитини кишенькових грошей.

2.2. Ознаки, які можуть вказувати на жорстоке поводження з дитиною та (або) потребують негайного реагування з боку співробітників закладу освіти, у тому числі інформування відповідних установ:

2.2.1. фізичні ознаки травм, щодо яких можливо припустити, що їх було завдано навмисно (синці, укуси, субдуральні гематоми, навмисно завдані травми голови, травми органів черевної порожнини, опіки, травми кісток тощо);

2.2.2. прагнення дитини приховати травми та обставини їх отримання; відмова дитини роздягатись; прагнення дитини носити одяг, що не відповідає сезону, в тому числі для того, щоб приховати сліди отриманих травм; прагнення дитини вдягати на себе багато одягу;

2.2.3. повідомлення дитини, що один або обидва з батьків, інші члени сім'ї застосовують щодо неї, або іншої дитини фізичне насильство чи інші жорстокі покарання; погрожують вигнати її з дому та (або) передати на виховання до інтернату чи іншої установи проживання (віддати до інтернатного закладу, влаштувати до лікарні, помешкання інших родичів тощо);

2.2.4. повідомлення дитини про небезпеку з боку тварин, що утримуються вдома або про значну кількість домашніх тварин, що погіршує умови проживання дитини;

2.2.5. часті або постійні скарги дитини на головний біль, біль у животі, зовнішні запалення органів сечової системи;

2.2.6. негативне ставлення дитини до власного тіла, в тому числі навмисне спричинення нею (або такі спроби) собі тілесних ушкоджень;

2.2.7. приналежність батьків, осіб, що їх замінюють, до деструктивних релігійних сект,

2.2.8. судомна реакція (стискання) дитини всім тілом на підняту руку;

2.2.9. реакція дитини у вигляді страху, тривоги або огиди при контакті з дорослими;

2.2.10. значна невідповідність ваги дитини та зовнішнього вигляду її віковій нормі

(за визначенням медичного працівника закладу);

2.3. Дії працівника закладу освіти, якому стало відомо про дитину, яка має ознаки складних життєвих обставин

2.3.1. Педагогічний працівник (учитель, вихователь, соціальний педагог, психолог)

при виявленні ознак чи факторів, що можуть вказувати на складні життєві обставини або ризики щодо їх виникнення по відношенню до дитини: діє в найкращих інтересах кожної дитини, вживає негайних дій для безпеки дитини, нормалізації її емоційного стану (якщо це можливо), створює умови для комфортного та конфіденційного спілкування з дитиною, за необхідності проводить бесіду з батьками (особами, що їх замінюють) та іншими значимими для дитини особами, вивчає особливості спілкування в родині, сильні сторони та ресурси родини, які можуть бути спрямовані на вирішення проблеми; подолання складних життєвих обставин; передає **класному керівникові, заступнику директора з виховної роботи** інформацію про дитину, яка опинилася в складних життєвих обставинах, з метою планування подальших дій щодо її захисту, здійснює спільно з координатором випадку, іншими членами тимчасової команди індивідуальної підтримки дитини виконання пункту 3.2.6 зазначеної інструкції; формує та подає координатору пропозиції до індивідуального плану супроводу (захисту) дитини, який затверджується на засіданні тимчасової команди, забезпечує дотримання конфіденційності наявної інформації про дитину, нерозголошення її іншим працівникам закладу освіти (за винятком, координатора, членів тимчасової команди індивідуальної підтримки дитини), батькам інших дітей або іншим особам (за винятком працівників закладу охорони здоров'я, до якого направлено дитину, представників служби у справах дітей, центру соціальних служб для сім'ї, дітей та молоді, у тому числі фахівця із соціальної роботи, відділу кримінальної міліції у справах дітей, уповноважених на збір інформації про ситуацію, в якій опинилась дитина).

2.3.2. Медичний працівник закладу освіти, в якому навчається або виховується дитина, при виявленні ознак чи факторів, що можуть вказувати на складні життєві обставини або ризики щодо їх виникнення по відношенню до неї: діє в найкращих інтересах кожної дитини, вживає негайних дій для безпеки дитини, нормалізації її емоційного стану (якщо це можливо); створює умови для комфортного та конфіденційного спілкування з дитиною; аналізує отриману інформацію щодо дитини та виділяє ймовірні ризики відповідно до переліку ознак та факторів,

вказаних в розділі; визначає доцільність проведення додаткового медичного огляду, направлення дитини до закладу охорони здоров'я; передає заступнику директора з виховної роботи інформацію про дитину, яка опинилася в складних життєвих обставинах, з метою планування подальших дій щодо її захисту; забезпечує дотримання нерозголошення наявної інформації про дитину іншим працівникам закладу освіти, батькам інших дітей або іншим особам (за винятком координатора випадку, членів тимчасової команди, працівників закладу охорони здоров'я, до якого направлено дитину, представників служби у справах дітей, центру соціальних служб для сім'ї, дітей та молоді, відділу кримінальної міліції у справах дітей, уповноважених на збір інформації про ситуацію, в якій опинилась дитина).

2.3.3. Господарський персонал закладу освіти, в якому навчається або виховується дитина, при виявленні ознак чи факторів, що можуть вказувати на складні життєві обставини або ризики щодо їх виникнення по відношенню до дитини: забезпечує дотримання нерозголошення наявної інформації про дитину іншим працівникам закладу освіти, батькам інших дітей або іншим особам; передає заступнику директора з виховної роботи інформацію про дитину, яка має ознаки складних життєвих обставин, з метою планування подальших дій щодо її захисту.

2.4. Дії адміністрації закладу та координатора з питань протидії насильству над дітьми щодо попередження потрапляння дітей у складні життєві обставини

2.4.1. Адміністрація закладу освіти: створює умови для навчання працівників закладу освіти з метою формування у них навичок виявлення ознак перебування дитини в складних життєвих обставинах та відповідного реагування; забезпечує ефективну взаємодію працівників закладу освіти, спрямовану на раннє виявлення кожної дитини, яка має ознаки перебування у складних життєвих обставинах, та надання їй необхідного пакету послуг – в межах компетенції спеціалістів закладу відповідно до потреб дитини; забезпечує доступ кожного працівника закладу до довідкових та інформаційно-методичних матеріалів з питань профілактики складних життєвих обставин по відношенню до дітей та шляхів їх усунення; призначає з числа заступників директора закладу координатора з питань протидії насильству над дітьми; забезпечує первинне вивчення ситуації у разі надходження

інформації стосовно дитини, яка потребує захисту, та за умови необхідності вживає негайних дій для попередження та усунення факторів загрози життю і здоров'ю дитини; з числа працівників закладу формує **тимчасову команду індивідуальної підтримки дитини** (для роботи з окремим випадком), визначає повноваження її членів та відповідальність за процес здійснення діагностики ситуації, оцінки потреб дитини, яка має ознаки складних життєвих обставин, та забезпечення її необхідними послугами; призначає з числа працівників закладу (залежно від випадку, що розглядає тимчасова команда) **координатора випадку**; максимально залучає відповідних спеціалістів місцевого, районного рівнів для реалізації індивідуального плану роботи з дитиною, яка має ознаки складних життєвих обставин, перелічених у розділі II, та її сім'єю; у разі виявлення ознак складних життєвих обставин, залучає фахівців за межами освітнього закладу, - інформація про дитину та її сім'ю направляється до відповідних структур, зазначених у розділі III з метою залучення їх до комплексної оцінки потреб дитини, надання необхідних соціальних послуг, а в разі потреби - вжиття заходів щодо захисту прав дитини; проводить моніторинг ефективності наданих послуг та їх впливу на покращення становища дитини, усунення ризиків життєвих обставин.